

7. Από τη χρεοκοπία στο στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί

Χ. Τρικούπης Όραμα

**Σύγχρονο
κράτος**

**Οικονομικά
αναπτυγμένο**

**Ισχυρό στη
Διεθνή σκηνή**

**Δεν πραγματοποιήθηκε παρά τη
φορολογική επιβάρυνση των
πολιτών
ΠΤΩΧΕΥΣΗ**

Αστοί και διανοούμενοι απογοητεύονται

ΑΙΤΙΑ

1. Αναποτελεσματικότητα του κράτους
2. Βραδυκίνητη γραφειοκρατία
3. Απουσία οικονομικής ανάπτυξης
4. Απόσταση από τα Ευρωπαϊκά κράτη

- **Μικροκαλλιεργητές:**
Ανάλογη δυσαρέσκεια
- **Αξιωματικοί:**

**Εκτιμούν ότι ο στρατός θα είναι
αναποτελεσματικός σε περίπτωση
πολέμου λόγω οικονομικής αδυναμίας**

**Κρίση εμπιστοσύνης προς όλα τα
κόμματα.**

**Κόμματα και θεσμοί δεν είναι ικανά
να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες**

Γενικό αδιέξοδο	1893	1897
	πτώχευση	Ελληνοτουρκικός πόλεμος

Τα δύο μεγάλα κόμματα αποτυγχάνουν

Δηλιγιαννικό: Δεν μπορεί να ελαττώσει
τους φόρους

Τρικουπικό: Δεν μπορεί να συνεχίσει το
εκσυγχρονιστικό του έργο

ΑΙΤΙΑ: ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

1897: Η ΗΤΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΕΠΙΤΕΙΝΕΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Δυσπιστία προς τα κόμματα

**Ευκαιρία επιβολής Γεωργίου στο
κοινοβούλιο (άσκηση προσωπικής
πολιτικής)**

**Οι μεταρρυθμίσεις του Θεοτόκη είχαν
μόνο διοικητικό χαρακτήρα
(αποκέντρωση)**

Εμφάνιση «Ιαπώνων»

- Πολιτικό μόρφωμα υπό το Δ. Γούναρη που ιδρύθηκε το 1906 και διαλύθηκε το 1908
- Κατάφερε να εκλέξει κοινοβουλευτική ομάδα
- Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας

Γ. Θεοτόκης
(αποκέντρωση)

Δημήτριος Γούναρης
Η «ψυχή» των
«λαπώνων»

15 Αυγούστου 1909

Κίνημα στο Γουδί = τομή στην πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας

Έγινε από το

Στρατιωτικό Σύνδεσμο: μυστική ένωση
στρατιωτικών με αιτήματα μεταρρυθμίσεις
(στρατός, διοίκηση, δικαιοσύνη, εκπαίδευση,
δημοσιονομική πολιτική)

Δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία αλλά προώθησε
τα αιτήματα μέσα από τη βουλή

15 Μαρτίου 1910 : Διάλυση Στρατιωτικού
Συνδέσμου

14 Σεπτεμβρίου: Διαδήλωση επαγγελματιών

(Υποστήριξη στο Στρατιωτικό Σύνδεσμο –
- οικονομικά αιτήματα)

Υπό την πίεση του Συνδέσμου η Βουλή:

- Ψήφισε χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία
μεγάλο αριθμό νόμων → αλλαγές
- Αναθεώρηση άρθρων Συντάγματος →
→ Προκήρυξη εκλογών → Αναθεωρητική
Βουλή

ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Δ. Ανάνεωση - Διχασμός

8. Το κόμμα των φιλελευθέρων

1

Πριν τις εκλογές της 8^{ης}
Αυγούστου 1910 κανένα
ΜΕΓΑΛΟ κόμμα δεν υποστηρίζει
τις μεταρρυθμίσεις που
προτάθηκαν το 1909/1910

**Φορείς των νέων ιδεών
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ**

1

Ανόρθωση :

Γενικό σύνθημα ανεξάρτητων πολιτικών που είτε κατά μόνας είτε με άλλους σε ανεξάρτητα ψηφοδέλτια διεκδικούσαν τις ψήφους των δυσανεσσημένων εκλογέων

Εννοούσαν (ανάλογα με την περιοχή ή τους ψηφοφόρους τους)

A.Την υλοποίηση των αιτημάτων των συντεχνιών (συλλαλητήριο 1909)

B.Την επίλυση του αγροτικού ζητήματος (Γη στους ακτήμονες)

1

Εκλογές 8^{ης} Αυγούστου 1910

Ανεξάρτητοι πολιτικοί (με σύνθημα ΑΝΟΡΘΩΣΗ)	122 ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές
Σοσιαλιστές (σε κάποιες εκλογικές περιφέρειες)	
Κοινωνιολογική εταιρεία (σοσιαλδημοκρατική)	
Παλαιά κόμματα (συμμετέχουν ως συνασπισμός)	211
	+29 ανεξάρτητοι από το χώρο των παλαιών κομμάτων
ΣΥΝΟΛΟ ΕΔΡΕΣ	362

2 ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Ο Ελ. Βενιζέλος :

-Συσπειρώνει τους
εκσυγχρονιστές

-Εκλέγεται χωρίς να
συμμετέχει στην
προεκλογική αναμέτρηση

-Πρώτη προεκλογική εμφάνιση:

5 Σεπτεμβρίου 1910 – ομιλία στο Σύνταγμα

ΣΤΟΧΟΣ

Μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις

**Εκσυγχρονισμός του πολιτικού
συστήματος**

**Εξισορρόπηση συμφερόντων
όλων των κοινωνικών
στρωμάτων**

2

Βασικές θέσεις

1. Κοινωνική γαλήνη

2. Ελάφρυνση κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων

3. Εκσυγχρονισμός κρατικού μηχανισμού
(αποτελεσματικότερη λειτουργία)

4. Στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την
πραγματοποίηση εθνικών διεκδικήσεων

5. Υποστήριξε την αναθεώρηση του
Συντάγματος-όχι ψήφιση νέου

6. Δεν έθεσε πολιτειακό ζήτημα

7. Ανήγγειλε τη δημιουργία νέου κόμματος

ΙΔΡΥΣΗ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Η ίδρυση του κόμματος είχε ήδη
γίνει στις 22 Αυγούστου 1910, από
μέλη της Εθνοσυνέλευσης

3 6 Οκτωβρίου 1910: Παραίτηση κυβέρνησης Δραγούμη

Ο Βενιζέλος παίρνει εντολή σχηματισμού
κυβέρνησης → Πρόβλημα με την ψήφο
εμπιστοσύνης → Συνεννόηση με το βασιλιά →
→ Προκήρυξη εκλογών

Εκλογές Νοεμβρίου 1910 : αποχή παλαιών
κομμάτων (θεωρούν αντισυνταγματική την κίνηση
του βασιλιά)

Φιλελεύθεροι : 307 από τις 362 έδρες → Ανοίγει
ο δρόμος για το μεταρρυθμιστικό έργο του
Βενιζέλου

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 1911

53 τροποποιήσεις μη θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος

- Δεν έγιναν ριζικές αλλαγές
- Ενισχύθηκε η θέση της μοναρχίας
- Επετράπη στο βασιλιά να συμμετάσχει στη διαδικασία της αναθεώρησης

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ :

1. Διασφάλιση διάκρισης εξουσιών
2. Ασυμβίβαστο (μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας και βουλευτικού αξιώματος)
3. Μονιμότητα δικαστικών και δημοσίων υπαλλήλων

ΝΕΟΙ ΝΟΜΟΙ

(μεταρρυθμίσεις σε όλο το φάσμα του δημοσίου και ιδιωτικού βίου)

- 1.Διορισμός δημοσίων υπαλλήλων με δημόσιους διαγωνισμούς
- 2.Καθιέρωση κανονισμών εργασίας σε βιομηχανίες – βιοτεχνίες
- 3.Διανομή γης στη Θεσσαλία
- 4.Αναδιοργάνωση τοπικής αυτοδιοίκησης
- 5.Βελτίωση της διαδικασίας απονομής δικαιοσύνης
- 6.Αναθεώρηση του κανονισμού της βουλής με σκοπό να διαθέτουν οι υπουργοί περισσότερο χρόνο για κοινοβουλευτικές συζητήσεις

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ

Οι καινοτομίες γέννησαν την ελπίδα για την
επίλυση σημαντικών κοινωνικών
προβλημάτων

ΕΚΛΟΓΕΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1912 :

(πήραν μέρος όλες οι πολιτικές δυνάμεις)

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ : 146 βουλευτές

ΑΛΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ : 36

7

(ΔΟΜΗ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ: κόμμα προσωποπαγές

Ο Βενιζέλος με ισχυρή θέση στο κοινοβούλιο και μεγάλο κύρος είχε τα πάντα υπό τον έλεγχό του
(όπως ο Χ. Τρικούπης)

Έγπαρξη **Συνδέσμων Φιλελευθέρων**,
χωρίς ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής

καμιά διαφορά με τις τοπικές ομάδες φίλων
των παραδοσιακών κομμάτων

7

1912 : Αναδιοργάνωση του κόμματος

ΙΔΡΥΣΗ ΛΕΣΧΗΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

στην Αθήνα και σε διάφορες περιφέρειες

Οι Βενιζελικοί είχαν πλάσει στο νου τους ένα ιδεατό κόμμα χωρίς τις μικρότητες-διχόνοιες της παλιάς πολιτικής ελίτ, αλλά αυτό δεν είχε σχέση με την πραγματικότητα

Η ηγεσία αναγκαστικά έπρεπε να λαμβάνει υπόψη :

1.Κοινωνικά και τοπικά συμφέροντα

2.Αντιπαλότητες ανάμεσα σε στελέχη